



PAU. Curs 2005-2006

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions següents.

INTERPEL·LACIÓ AL CAPITÀ HATTERAS

D'aquesta mania teva, Hatteras, d'arribar al pol nord, costi el que costi, sacrificant vides i béns, tot per plantar-hi la bandera anglesa, n'hauríem de parlar. És molt del 1860, això, capità. Sí, ja sé que em respondràs que en aquell temps tu volies ser el primer a arribar al pol i hissar-hi el drap de Sa Majestat i que ara es gasten enormes sumes de diners enviant robots a Mart que mai no s'obliden d'equipar amb la bandera ianqui. (I tu no els podies veure, els americans, per cert.) Una dèria no és gaire diferent de l'altra, ja ho sé. Mirat així, tens una mica de raó. L'escenari s'ha amplificat i, com en tantes altres coses, ara triomfa més la tecnologia que la valentia. Per a aquests projectes que neixen del cor inquiet i de la insaciabile curiositat de l'espècie, al teu temps es necessitaven homes rudes, temeraris i eixelebrats; ara calen enginyers de telecomunicacions i experts en robòtica, en resistència de materials i en acceleració de partícules.

De tota manera, benvolgut Hatteras, penso que, en aquest món d'ara, tu no et dedicaries pas als viatges espacials, sinó més aviat als esports d'aventura. T'imagino com un d'aquests *brokers* que, després d'anys navegant entre ordinadors a la City, després d'algun cop de sort i d'un avís d'infart, es compren un iot i es dediquen a recórrer els oceans, en companyia d'un gran danès, com el teu Duck, en honor del qual –i potser amb una mica d'ironia– vaig batejar un petener petit, verinós, traïdor i abandonat que, fa uns anys, vaig recollir i que ara ja reposa al cel dels gossos.

L'any 1970, quan en tenia quinze, vaig llegir les teves aventures, capità John Hatteras, posades per escrit per Jules Verne, que aleshores, en aquest país desquadernat que és la Catalunya espanyola, anomenàvem Julio Verne. Hi vaig disfrutar molt. Vaig llegir el llibre com si no hi hagués res més al món, en llargues tirades, abstret, lliurat, apassionat. Anys després, en els volts i revolts de la vida, el vaig perdre. L'altre dia el vaig tornar a trobar. No pas el mateix exemplar, s'entén, sinó la mateixa edició. Era en un petit mercat de vell, a la caixa dels llibrots a 2 euros. No t'ho prenguis malament. Tenies alguns veïns certament innobles, Vizcaino Casas, *Vida sexual sana* i coses així, però també et feien companyia antigues traduccions de les obres de Stefan Zweig i fins i tot *Guerra i pau* editada en fulletó. En la fossa comuna dels llibres vells, per dir-ho a la manera del poeta Espriu, el més digne i el més bast bescanvien els cucs. Tot és paper.

Miquel Pairolí, «Interpel·lació al capità Hatteras»,
Presència, núm. 1729, 15-21 d'abril del 2005
[Especial de Sant Jordi 2005, «El poder de la imaginació»]

1. COMPRENSIÓ

- 1.1. D'acord amb la informació que ofereix el text, descriuiu, en no més de sis línies, els personatges identificables com el «jo» i el «tu» de la interpel·lació. [1 punt]
- 1.2. ¿Creieu raonable i coherent que l'interpel·lador consideri que, en els temps que corren, el capità Hatteras no es dedicaria pas a viatjar per l'espai? Doneu una resposta raonada a aquesta qüestió. [1 punt]
- 1.3. Tenint en compte el context en què apareixen, expliqueu què volen dir les expressions següents, que trobareu subratllades en el text: [1 punt]
- a) *L'escenari s'ha amplificat*
 - b) *reposa al cel dels gossos*
 - c) *aquest país desquadernat*
 - d) *Tot és paper*

- 1.4. Observeu les expressions següents, que trobareu subratllades en el text: [1 punt]
- a) *n'hauríem de parlar*
 - b) *Hi vaig disfrutar molt*
 - c) *No t'ho prenguis malament*
 - d) *per dir-ho a la manera del poeta Espriu*

Els pronoms febles en negretes estableixen relacions anafòriques amb un antecedent que es troba en el text mateix. Digueu quin antecedent té cadascun d'aquests pronoms.

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolpeu en unes 200 paraules **un** dels temes següents: [2 punts]

- a) Feu un comentari sobre un llibre d'aventures que us hagi agradat.
- b) Els textos descriptius: característiques principals.

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. Considereu el fragment següent, subratllat en el text: [1,5 punts]

ja sé que em respondràs que en aquell temps tu volies ser el primer a arribar al pol

Doneu compliment a les instruccions següents:

- Un cop identificades, reescriu íntegres, en el quadernet de respostes, totes les oracions subordinades que figuren en aquest fragment, indicant per a cadascuna de quin tipus és i quina funció sintàctica exerceix.
- Identifiqueu, reescrivint-los en el quadernet de respostes, quin o quins mots o expressions del fragment fan la funció (1) de complement indirecte; (2) de complement circumstancial; (3) d'atribut; (4) de complement de règim verbal.

3.2. Considereu el fragment següent, subratllat en el text: [0,5 punts]

De tota manera, benvolgut Hatteras, penso que, en aquest món d'ara, tu no et dedicaries als viatges espacials, sinó més aviat als esports d'aventura.

De les opcions següents, escolliu-ne la correcta:

- benvolgut Hatteras fa de subjecte; penso és el verb principal del fragment.
- als viatges espacials fa de complement indirecte; sinó és una conjunció de coordinació.
- tu fa de subjecte; que és una conjunció de subordinació.
- en aquest món d'ara fa de complement circumstancial; tota és un pronom.

[Si la resposta és errònia, descompta 0,25 punts. Si no responeu la pregunta, no tindrà descompte.]

3.3. Anoteu en el quadernet de respostes, per a cadascun dels mots següents, que trobareu subratllats en el text, un sinònim o expressió sinonímica susceptible de substituir-los-hi: [1 punt]

- dèria*
- valentia*
- curiositat*
- ironia*

3.4. Descriviu o representeu amb símbols fonètics els sons que corresponen a les lletres en negreta: [1 punt]

hissar-hi *els americans* *acceleració* *aleshores* *exemplar*

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions següents.

D'HOMER ALS HOMÈRIDES, I VICEVERSA

La literatura grega comença, per a nosaltres, amb dos poemes èpics extensos, la *Ilíada*, que té 15.693 hexàmetres, i l'*Odissea*, que en té 12.007. Els antics atribuïen aquests dos poemes, juntament amb altres –també narratius de matèria mítica, o sigui, igualment èpics–, a un tal Homer de qui no sabien res del cert: dubtaven sobre la seva cronologia i discutien sense resultat sobre on havia nascut. Els més atents destacaven les diferències entre ambdós poemes i miraven d'explicar-se aquest fet col·locant la *Ilíada* en la juvenesa del poeta i guardant per a la seva senectut l'*Odissea*.

Els dubtes i les discussions dels antics, que implicaven altres problemes, relatius a la composició i a la dicció de les diferents parts i del total, han estat represos pels moderns, que els han convertit, tot al llarg d'inexhauribles rius de tinta, en totes les llengües de cultura, en l'anomenada qüestió homèrica. Molts han seguit el curs d'aquests rius i n'han especificat els punts decisius, amb resums còmodes, per a estudiosos i curiosos, de manera que no caldrà que ens hi entretinguem aquí. Ara, sí que m'és imprescindible assenyalar que, encara que només fos com a orientació, d'ençà d'un determinat moment aquesta qüestió va poder ser presentada com un debat, com una polèmica, entre unitaris i analistes, amb conseqüències que ultrapassaven la filologia i la història perquè incidien sobre la lectura dels poemes. I que, de fet, per arribar a trobar una sortida a aquesta qüestió ha calgut, des de fa quasi un segle, que s'anés imposant entre els hel·lenistes, gràcies als treballs de M. Parry i d'altres, la idea de l'oralitat dels poemes homèrics.

Els analistes es remetien a evidències sobre contradiccions en el si de cada poema, a fets sorprenents d'estructura, per negar-ne la unitat; analitzaven a fons cada passatge, afinaven les subtileses de l'anàlisi sobre fets d'ordre lingüístic i historicoarqueològic, amb aquesta finalitat. Les parts no els deixaven veure el tot. Per un altre costat, els unitaris volien, a la llum del conjunt de cada poema, il·luminar-ne les zones de foscor o fer com si no hi fossin; per a ells Homer era un poeta en sentit modern, assegut a la seva taula de treball, com si fos Virgili o Tasso, escrivint des del començament fins a la fi. El total els engegava.

Si avui podem dir que la consideració dels poemes concrets ens priva de parlar d'unitat en sentit modern, però que cada poema té una unitat que és condició del seu altíssim valor poètic, això és degut en part als estudis sobre l'oralitat de la poesia homèrica. Ha estat mantingut, darrerament, que la qüestió homèrica podia liquidar-se perquè, malgrat la difusió oral de la matèria de cada poema, quan es va escriure, en la forma en què ens ha arribat, era «l'obra d'un únic, grandíssim poeta».

1. COMPRENSIÓ

- 1.1. Aprofitant la informació fornida pel text, expliqueu succintament, en no més de sis línies, en què ha consistit l'anomenada «qüestió homèrica». [1 punt]
- 1.2. En el text hi ha algunes incidències de la primera persona gramatical. Considereu les següents: [1 punt]
- a) *per a nosaltres*
 - b) *no caldrà que ens hi entretinguem aquí*
 - c) *Ara, sí que m'és imprescindible assenyalar*
 - d) *Si avui podem dir que la consideració dels poemes concrets ens priva de parlar*

Se us demana que, per a cadascuna d'aquestes quatre incidències, expliqueu quin abast l'autor vol donar a la referència indicada per la dita primera persona gramatical.

- 1.3. El significat dels pronoms febles següents, que també trobareu subratllats en el text, es pot identificar gràcies a la presència, en el text, d'un mot o sintagma que els fa d'antecedent: [1 punt]
- a) *i l'Odissea, que en té 12.007*
 - b) *pels moderns, que els han convertit*
 - c) *per negar-ne la unitat*
 - d) *El total els encegava*

Se us demana que anoteu, en el quadernet de respostes, per a cada pronom feble, l'antecedent que li correspon.

- 1.4. En els fragments següents, subratllats en el text, hi trobareu mots usats en sentit figurat: [1 punt]
- a) *al llarg d'inexhauribles rius de tinta [...]. Molts han seguit el curs d'aquests rius*
 - b) *volien, a la llum del conjunt de cada poema, il·luminar-ne les zones de foscor*

Se us demana que, per a cadascun dels fragments, redacteu una glossa o comentari explicatiu breus de les imatges que hi emprà l'autor.

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolpeu en unes 200 paraules **un** dels temes següents: [2 punts]

- a) La cultura dels antics grecs i la civilització occidental moderna.
- b) Caracterització general dels textos informatius.

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. Considereu el fragment següent, que trobareu subratllat en el text: [1,5 punts]

Els més atents destacaven les diferències entre ambdós poemes i miraven d'explicar-se aquest fet col·locant la lliada en la juvenesa del poeta i guardant per a la seva senectut l'Odissea

Doneu resposta a les qüestions següents:

- Escriviu íntegres, en el quadernet de respostes, totes les oracions que hàgiu identificat en el fragment, i digueu de quin tipus és cadascuna.
- Escriviu íntegres, en el quadernet de respostes, totes les unitats o constituents que exerceixen la funció sintàctica de complement directe d'un verb que figuri en el fragment (precisant de quin verb es tracta).
- Expliqueu clarament de quina manera es relacionen entre si els subjectes de totes les oracions presents en el fragment.

3.2. Pareu atenció als mots i sintagmes subratllats en el fragment següent:

[0,5 punts]

Els dubtes i les discussions dels antics, que implicaven altres problemes, relatius a la composició i a la dicció de les diferents parts i del total, han estat represos pels moderns.

De les opcions següents, escolliu la que és del tot correcta:

- estat és un verb auxiliar; pels moderns fa de complement circumstancial d'instrument.
- han és un verb auxiliar; dels antics fa de complement de nom.
- total no és un substantiu; a la composició fa de complement indirecte.
- que no és una conjunció; altres problemes fa de predicatiu.

[Si la resposta és errònia, descompta 0,25 punts. Si no responeu la pregunta, no tindrà cap descompte.]

3.3. En el text hi trobareu subratllades les set formes verbals següents: [1 punt]

atribuïen destacaven implicaven ultrapassaven
analitzaven afinaven deixaven

Tenint en compte quins valors presenten aquestes formes en el text, se us demana que, per a cadascuna d'elles, seleccioneu la forma que podria substituir-la com a sinònim d'entre les que es troben en el repertori següent: *assignaven, comportaven, decidien, escrivien, estudiaven, impedièn, permetien, precisaven, subratllaven, superaven.*

3.4. Descriuiu o representeu amb símbols fonètics els sons que corresponen a les lletres en negreta: [1 punt]

grega els antics dubtaven explicar-se relatius